તોહફએ દીલકોશા

ઊર્દુ

નઈ ઈન્દર સભા.

મુંબઈ

ઈંગપીરીયલ પ્રેસમે

નવરોજજી ફરામજીને છાપા હએ.

ઈ. સ. ૧૮૮૩ સને હીજરી ૧૩૦૧

કીંમત ચાર આને.

તોહફએ દીલકોશા

ઊર્ફે

નઈ ઈન્દર સભા.

નાટક દો બાબકા

તાલીફ કીયા

મુનશી સૈયેદ માહમુદ મુતખલ્લુસ બ હરીફને

કદીમ

ઈન્દર સભાએ અમાનતસે ઈન્તેખાબ કરકે

બસઈ

છાપકે મુસ્તહીર કીયા બગર્એ શાએકીન આલી હીમ્મતકે

મેહેતા જમનાદાસ ભગવાનદાસકી કંપનીને

જબાંને ઊરદુ બહર્ફે ગુજરાતી

શેઅર

મદરસેમેં આશકોંકે જીસકી બીસમીલ્લાહ હો;

ઉસકા પહેલાહી સબક યારો ફના ફીલ્લાહ હો.

મુંબઈ

ઈમપીરીયલ પ્રેસમેં છાપા હએ.

ઈ. સ. ૧૮૮૩ સને હીજરી ૧૩૦૧

કીંમત ચાર આને.

૧૯૫૩

તખતએ નાટક.

—0:0—

ગુલજારશાહ...... અખ્તર નગરકા બાદશાહ.

વજીર............ ગુલજારશાહકા.

ગુલફાંમ...... ... પીસરે ગુલજારશાહ.

ઈન્દર............ શહેનશાહે પરસ્તાન.

સબ્જપરી... ... પરયોંકી અફસર વ માઅશુકે ગુલફાંમ.

પુખરાજપરી.. }
નીલંમપરી... } સભાએ ઈન્દરકી રક્કાસેં વ મુગન્નીએં.
લાલપરી..... }

લાલદેવ...... }
કાલાદેવ...... } ફરમાબરદારે રાજા ઈન્દર.

ચોબદાર—નજુમી—ખવાસ—દરબારી—રઈયત—વગએરાં.

—0:0—

મુકામ.

અખ્તરનગર—સંગલદીપ—પરસ્તાન.

—:0:—

ઈતલાઓ જરૂરી.

એ નાટક સને ૧૮૬૭ કે ૨૫ મેં કાએદે કે મુજબ રજીસ્ટર કીયા હએ ઈસલીએ ઈસકા કોઈભી બાબ મેહેતા જમનાદાસ ભગવાનદાસકી કંપનીકી રજા બગયેર કીસીને છાપના નહી.

તોહફયે દીલકોશા.

ઊર્ફે

નઈ ઈન્દર સભા.

———:O:———

બાબ પહેલા—પરદા પહેલા.

તખ્તગાહ.

[દીખલાઈ દેના ગોઆદ્દબ બેઠે હુવે વઝીરો અમીરો આહલેકારોકા મએ રામીશગરોકે ઔર નેદાકરના ચોબદારકા આમદે શાહી.]

મુસદ્દસ.

ચોબદાર—આમદ હય ખાસો આમ મેં ગુલઝાર શાહકી.
આમદ હય બસદ શૌકતો હશ્મત પનાહકી.
કયા શાને તજમ્મુલ હય ઉસ આલીજાહકી.
જીનત દોચંદ કીયું નહો ઈસ બારગાહકી.
ફીર કીયું અદૂ ન હોવે સભી ખ્વારો ઝાર આજ.
હય આમદે હકીકે શહે નામદાર આજ.

[આના ગુલઝારશાહકા બર્કેરોકર દરબારમેં ઔર ઉઠનાબરાએ તાઅઝીમકે દરબારીઓંકા જુલુસ ફરમાના શાહકા તખ્તે ઝરનેગારપર ઔર ગાના રામીશગરોને.]

જોગીઆ આસાવરી—ઠુમરી.

નાવો નાવો રાજા—તર્ઝ.

રામીશગરેં-કાયમ રહે તા અબદ તેરી સલતનત અય શાહેદેક
ગુલઝારશાહ હય નામ તેરા અય શહે આલમ;

સર સબ્જ઼ રહે બાગે તજમ્મુલ તેરા હરદમ–કાયમ.
બખ્ત ચમકે નીત તેરા જીયું મેહરે મુનવ્વર;
જારી રહે એ અદલો સખાવત તેરી ખુશતર–કાયમ
દીન રાત રહો શાદ તુમ શાહા બસદ ઈકરામ;
અબ હએ હ઼ફીઝ઼કા એહી બસ આખેરી કલામ–
કાયમ.

[દીલગીર હોના શાહકા ન હોનેસે ફરઝંદકે ઔર દોઆ કરના જનાબે બારીમેં વાસ્તે વારેસે તખ્તકે.]

પીલુ—ગજલ.

ફીરાતા હય હમેં કંહા કંહા—તર્જ.

રાજુ—ઈલાહી શુક્ર હય અજ઼હદ તેરા અય ખાલેક઼ે પરવર;
તેરે એહ઼સાનકી ગઠડી હય બાગી ગેરી ગરદનપર–
ઈલાહી.

તુને અજ઼ નઆગતે બેહતરસે મુજકુ પરવરીશ કરકે;
દીયા રૂતબા દીગર આલા કરમસે તેરે અય દાવર–
ઈલાહી.

ફ઼જ઼લસે તેરે હય મોજુદ સબકુછ યા ખુદાવંદા;
વલે એક શયકા હું સાયલ ઓ જલદીસે એનાય-
તકર—ઈલાહી.

તુ દે ફરજંદ એક ખુશરૂ એહી હય આરજુ મેરી;
નહી કોઈ દુસરા વારેસ કે બયઠે ઈસ હકુમત પર–
ઈલાહી.

મેરી આંખોકુ ઠહંડક હો જો દેખુ મએં હયાતીમેં;
નીકાલુ હસરતેં સારી મએં દીલકી શાદ હોહોકર–
ઈલાહી.

ખુદાયા હય તુજે રોશન જો આ તેજપર ગુજરતી હય;
નહી કુદરતસે તેરે દુર ગર એ ઉમીદ લાવે બર-ઇલાહી
[મુખાતીબ હોના તરફ વજીરકે ઔર કે-
હના વાસ્તે લાને નજુમી કે]
વજીર અબ જુદતર જાકર બુલા લા તું નજુમીકુ;
હકીકૂ ઉસસે મુકદદરકા મએ પુછુ હાલ સબયકસર-
ઇલાહી.
[આના નજુમીકા રુબરુ શાહકે ઔર
આદાબ બજાકર ખડે રહેના, ફીર કેહના
શાહને વાસ્તે દર્યાફત હરબ હાલકે.]

બ્રહુન્સ—મસનવી.

નકર બાલદેવ—તર્જ.

શાહ—હુનરવર તું અબ ગૌરકર જુદતર,
બતા હાલ સચ સચ જો હો સરબસર.
મેરે જખ્મ દીલકા હો મરહમ અગર,
લગાદેતા તસકીન પાવે જીગર.
બયાંકર બખુબી જરા સોચ કર,
હો રાહત મેરે દીલકુ કુછતો મગર.
[બયેઠજાના નજુમીને તસલીમ કરકે ઔ-
ર દેખના અપની કીતાબમેં ઔર ફે-
કના કુરરે ફીર અર્જ કરના શાહસે દસ્ત
બસ્તા હોકે.]

આસાવરી—મસનવી.

માહારાજ કીજે—તર્જ.

નજુમી—હો મુતવજેહ ઇંસ તરફકું આપ જનાબ,
સુનો હાલ સારા બરૂએ હીસાબ.

મએં હો બહરે તશવીશમેં ગોતજન,
નીકાલાહું અનમોલ એક નો રતન.
મુકદરમેં હય આપકે એક પીસર,
એનાયત કરેગા ઓ રબ જુલ્દત.
હો લાસાની ખુબીમેં ઓ ખુશ સયર,
જીસે દેખ શરમાંવે શમશો કમર.
વલે ઉસમેં ધોકા હય અય શાહ એક,
હો બારા બરસકા ઓ શાહજાદા નેક.
હો આશક પરી ઉસકુ લે જાયગી,
ઔર મકસદ દીલી અપને બર લાયગી.
બયાંવાર આ હવાલ સારા કહા,
હરીફ ઇરમે મુતલક નહી શક રહા.

[દુબારા દીલગીર હોના શાહકા હાલ સુનકે નજુમીસે ઔર જાતા નજુમીને આદાબ બજાકર.]

બહર-સ—મરસીયા.

હાએ હાએ પીસર—તર્જ.

શાહ—ખુદાયા એ કયસા હય જોરોં સીતમ,
ખુશીકા સુના મુજદા તીસપે એ ગમ.
જીગરપર ગેરે અબ એદુના જખમ,
હાય અફસોસ ગમ વાય અફસોસ ગમ.
રજાપર મેં રાજી હું તેરે ખુદા,
મેરે દાગે દીલકુ તુ કરદે જુદા.
હરીફ આરજુ હય મેરી એ સદા,
હો એ આફત જુદા હોએ આફત જુદા.

[આના ખ્વાસકા ખુશ ખબરી સુનાનેકે લીએ.]

મુખમ્મસ.

ખવાસ—હો શાદ દીલસે અબ અય શહનશાહે નામવર,
હકને અતા કીયા હયે જો બેગમકુ એક પીસર,
માહતાબ રૂ હય નેક ઓ સાહજાદા બખ્તવર,
કર દુર દીલસે ગમ સખી અય શાહે ખુશ સયર,
દરગાહે હકમેં શુક્ર કરો અબ ઝુકાકે સર.
[ખુશી હોના શાહ વ દરબારીઓંકા ઔર
શુક્ર કરના બારે તઆલાકા સબીને.]

પરજ—કાલીંગડા.

કર કર કર—તર્જ.

સબ—શુક્ર હય હરઆન તેરા અય કીરતાર,
બર આઈ ઉમીદ હમારી એહસાં હય તેરા બાર-શુક્ર.
મવલા તું સરતાજ દોનો જહાંકા,
ખાલેક પરવર સબકા તુ કુલકા હય મુખ્તાર-શુક્ર.
તેરે સીવા કૌન હય હકીમે મુતલક,
દરદે દીલકા દરમાં તુ સાહેબ સરજનહાર—શુક્ર.
ફઝલ હુવા હમપર તેરા અય કરીમ,
તાબેઅ કુદરમાં તેરા હય હરીફ હરબાર—શુક્ર.

——o——

બાબ પહેલા—પરદા દુસરા.

રાસ્તા.

[આના રૈઆયાકા ખુશ વકતી કરતે હુવે
શાહકે નજદીક જાનેકુ બરાએ ધનઆંમકે.]

જીલ્લા કાહારવા.

સાઉત્રીન પૈસે—તર્જ.

સબ—આવો યારો ખુશીકી ખુબ ધુમ મચાવો,
ખુબ ધુમ મચાવો ખુબ ધુમ મચાવો—આવો.
પહેલા—લડકા પેયદા હુવા હય શાહકે વહાં ખુશરૂ,
દુસરા—સારે શેહરમેં ખુશવકતીકી શોહરત હય હરસુ-આવો.
તીસરા—શાહને અયસી મુનાદી ફેરી અયશ કરો સારે,
જો કુછ હો દરકાર જીસકો આવે પાસ હમારે-આવો
પહેલા—ચલો તખતો જાકર યારો લે આવે કુછ જર,
દુસરા—ખાવેં પીવેં મજે ઉડાવે ઇસ્સે કયા બેહતર-આવો.
તીસરા—અયશો તરબમેં બસર કરૂંગા મએં અપની ઓકાત,
પહેલા—રંગ રાગમેં રચા રહુંગા મએંતો દીનો રાત-આવો
દુસરા—મારે ખુશીકે ફુલ ગયા હું ચલના હય દુશવાર,
તીસરા—ઉઠાલો મુજકુ ખાંહદેપર હુ હરીફકા દીલદાર-આવો.

——0:0——

બાબ પહેલા—પરદા તીસરા.

બાગ.

[દીખલાઈ દેના બાંગબાંકા ફુલ ચુંન્તે હુવે આના શાહજાદે ગુલફાંમકા ઇરશાદ કરના બાંગબાંકુ વાસતે સેજકે]

પીલુ—લાવની.

બંગડી રંગત.

ગુલફાંમ—ચુનકે કલીયાં લાદે બાગબાં પ્યારી પ્યારી ફુલોંકી
સેજપલંગપરબીછાદે મુજકુ સારી ફુલોંકી

ઈરમ મેરા ગુલફામ હય ઔર પીદર મેરા શાહે ગુલઝાર
મુજ આજીજપે=મેહરબાં હયગા હમેશા ઓ સરદાર
તુરરા બનાદે ફુલોંકા ઔર પેહનાદે ફુલોકા હાર
જીરકી બુમેં=મો અત્તર દેમાગ હો ગમ હોવે ફરાર
તરેહ તરેહકી ચીજે બના દીખલાદે બહારી ફુલોંકી-
સેજ.

[દસ્તબસ્તા હો અર્જ કરના બાગબાંકા
શાહજાદેસે.]

મજકુર—તર્જ.

બાગબાં—આરાસ્તા કર રખાહય સાહેબ પલંગ આપકા
દર ગુલઝાર
ફુલોંમે સારા=સબ હું દેખો ઉડી હરસુ મેહકાર
કીસમ કીસમકે ગુલ દસ્તે ઔર હર એસો તુરરા તેઆર
રહો શાદમાં=હમેશા તુમ અય મેરે શાહકે દીલદાર
હરીફ અબ આરામ કરો હય સેજ સંવારી ફુલોંકી-
સેજ.

[જાના બાગબાંકા આદાબ બજાકર ખુ-
શ હોના શાહજાદેકા દેખકર બાગો કોઠેકુ.]

બેહાગ—ગજલ.

ગયરત ન આઈ—તર્જ.

ગુલફામ—શુકરે ખુદાકે ઈન દીનો ગમ દીલસે દુર હય;
ફરતે ખુશીકા દીલમે અજાયબ જહુર હય—શુકરે.
કોઠા ચમનમેં રશકે દહે કોહે તુર હય;
આદર પલંગપે અયસી બીછા ગોયા નુર હય—શુકરે

અબતો હરીફ રાહતે જીથાં વફુર હય;
સો રહું જાકે નીન્દસે આંખેભી ચુર હય—શુકરે.

[આરામ ફરમાના શાહજાદેકા છપરખટ-
પર આના પરીકા તખ્તપર બયઠકર સ-
યર કરતે હુવે બાગમેં ઔર દેખકર શા-
હજાદેકુ બેકરાર હોના.]

ભઐરવી—ઠુમરી.

છોરી બાગનકી—તર્જ.

સબજપરી—સોને ઉલફત સબ તનમન મેરા જલાને લગીરે
હુસ્ન બશર કયા ફરેબે જાં હય રૂહ મેરી ઘબરાને લ-
ગી—સોને.
ખુબીએ ગુલરૂ દીલમેં બસગઈ વસ્લ બીના તરસાને
લગી—સોને.
હરીફ દીલસે જીસમસે મેરે તાબોતવાં સબ જાને
લગી—સોને.

[નજદીક જાકે.]

જીલા પીલુ—ગજલ.

હુરોંકે હોશ—તર્જ.

પરી—કયા ખુબ નો જવાન એ નોશે શબાબમેં,
સોયા હય બેખબર બસા એતરે ગુલાબમેં.
જુલફેં ગાંઅંમબરી હય પરેશા બ એયને નાજ,
દેખેસે જીસ્કે દીલ હય પડા પેચોતાબમેં.
અંગુસ્તરી નીશાની મેં અપની દેજાતી હું,
તસલીમ હય હરીફ તુમ્હારી જનાબમેં.

[જાના સબજપરીકા શાહજાદેકું અંગુ-
શતરી પેહનાકે વ હાથોકુ બોસા દેકર.]

બાબ પહેલા—પરદા ચોથા.

જંગલ.

[વાસ્તે સએરકે આના રાજા ઈન્દરકા
ઔર અદા કરના હમ્દે ખુદા.]

પહાડી ઝીંઝોટી—બંજારા.

હુઈ શુબ્હો નીકલ—તર્જ.

ઈન્દર—માલેકુલ મુલ્ક લાએ જાલા,
એ અયેબ હયે તુ હકતઆલા,
લાયેક હમ્દ કે બેશક સુબહાં,
અલ્લાકે મુતલક રહમાં, જી
તેરી જાત હયે અફજલો આલા—એ અયેબ.
અરશો કુરસી લોહો કલમકા,
હુરો ગીલમાં કુસુરો નઅમકા, જી
મુખ્તાર તુંહી શાહેવાલા—એ અયેબ.
તેરી કુદરત હયે યકતાઈ,
શેહનશાહકુ બક્ષે ગદાઈ, જી
બક્ષે ગદાકુ રતબા દુબાલા—એ અયેબ.
પરબતકુ કરે પલમેં રાઈ,
સમનદરકુ બનાવે ખાઈ, જી
તુ કાદેર કુદરત વાલા—એ અયેબ.
તેરા જુલ્વા હયે સંગો ગૌહરમેં,
તેરા નુર હયે શમ્શો કમરમેં, જી.
ચો તરફ હયે જીસકા ઉજાલા—એ અયેબ.

ક્યા શહા ઓ ક્યા તાજદારે,
મોહતાજ તેરે હયે સારે, જી
કુલ જહાંકા પાલનેવાલા—એ અયેબ.
હમ્દ કીસ્સે બયાં હો તેરી,
હયે અકલ યહાં તક ગેરી, જી
હયેં હરીફ તેરા મતવાલા—એ અયેબ,
[બઆદ તઆરીફ કરના ખુદકી.]

પીલુ—અબયાત.

રાજા હું મએં કોમકા ઓર ઇન્દર મેરા નામ,
બીન પરીયોંકે દીદકે નહી મુઝે આરામ.
સુનોરે મેરે દેવરે દીલકો નહી કરાર,
[હાજેર હોના લાલદેવ ઓર કાલેદેવકા રૂબરૂ રાજાકે મોઅદબ ખડે રેહના.]
જલદી મેરે વાસ્તે સભા કરો તૈયાર.
તખ્ત બીછાવો જગમગા જલદીસે ઇસ્આન,
મુજકુ શબ ભર બએઠના મહફીલકે દરમ્યાન.
ગેરા સંગલદીપમે મુલકોં મુલકોં રાજ,
જી ગેરા હયે ચાહતા જલસા દેખું આજ.
લાવો પરીયોંકો મેરી જલ્દી જાકર હાં,
બારી બારી આનકર મુજરા કરે વહાં.
[જાના ઇન્દરકા સાથ દેવોંકે.]

—:0:—

બાબ પહેલા—પરદા પાંચવાં.

દરબાર.

[ડીઅલાઇ દેના દરબારીયોંકા મએ દેવી ચોબદારોંકા ઇન્દરકી આમદ ગાતે હુવે.]

ઝીંઝોટી—ગઝલ.

કરકે તનહા મુઝે અયે દોસ્તો—તર્જ.

સભામેં દોસ્તો ઇન્દરકી આમદ આમદ હએ;
પરી જમાંલિકે અકસરકી આમદ આમદ હએ-સભામે
ખુશીસે રહે રહે બાગીગ હએ સુરતે બુલ બુલ;
અબ ઇસ ચમનમે ગુલિતરકી આમદ આમદ હએ-
સભામે.
કરોગે હુસ્નસે આંખોંકો અબ કરો રોશન;
જમીપે મહેરે મુનવ્વરકી આમદ આમદ હએ—સભામે

[આના ઇન્દરકા લીબાસે જરીન પહેને હુવે ઔર બએકના તખ્તપર સર ઝુકાના દરબારીયોંકા બરાએ તસલીમકે બઆદ આમદ આના પુખરાજ પરીકી.]

કાફી—ગઝલ.

મહફીલે રાજમે પુખરાજ પરી આતી હએ;
સારે મઅશુકોંકી સરતાજ પરી આતી હએ-મહફીલ
જીસકા સાયા ન કભી ખ્વાબમે દેખા હોગા;
આદમી જાદને ઓ આજ પરી આતી હએ–મહફીલ
દૌલતે હુસ્નસે હો જાએગા આલમ મઅમુર;
કરને ઇસ બાજમમે અબ રાજ પરી આતી હએ-મહફીલ

[આના પુખરાજ પરીકા સભામે ગાતે હુવે ઔર તસલીગ કરના ઇન્દરકો]

જીલા પીલુ—ગજલ.

પુખરાજપરી—ગાતી હું મએં ઔર નાચ સદા કામ હએ મેરા;
આફાકમેં પુખરાજપરી નામ હએ મેરા—ગાતી.
કુ દેસે મેરે કોઇ નીકલને નહી પાતા;
ઇસ ગુલશને આલમમે બીછા દામ હએ મેરા—ગાતી.
મએ લાખકી દો લાખકી મરવા નહી રખતી;
કારુંકા ખજાના આજી ઇનઆમ હએ મેરા—ગાતી.
કહેતે હએં જહાંમે જીસે ઇનસાં ગુલો સુમ્બુલ;
વો રુખ હએ વો ગેસુએ સીયાહ ફામ હએ મેરા—ગાતી
બાદ મસ્ત મુઝે દેખકે હોતી હએ ખુદાઈ;
મખમુર મએ હુસ્નસે કયા જામ હએ મેરા—ગાતી.
કરતી હું દીલો જાંસે મેં રાજાકી પરસ્તીશ;
કહેતે હએં જીસે કુફ્ર ઓ ઇસ્લાંમ હએ મેરા—ગાતી.

[ખુશ હોના ઇન્દરકા કરના ઔર ગાનેકે લીએ દરખાસ્ત.]

ખંજારા.

હુઇ સુબ્હો નીકલ—તર્જ.

કયસે કયસે જવાં માહપારા,
ગયે છોડ જહાંકા પસારા;
બડે બડે શહેનશાહઆલી,
ગયે ઓખી હાથલે ખાલી, જી
કયા સીકંદરો જમ દારા—ગયે છોડ.
હુવે હુવે પેહેલવાં જો નામી,
રૂસ્તમો ઓ શામ ગીરાંમી, જી
[illegible]ડા કજાને ઉનકો દેમારા—ગયે છોડ.

પુરે પુરેથે ઈશ્કમે ફાયેક,
ફરહાદ ઓ મજનુ શાયેક, જી
કોહો દશ્ત યે ઝીનસે આવારા—ગયે છોડ.
આછે આછે તગીઓ હસીમાં,
જાલી નુસ કુલાનું લુકમાં, જી
આગે અજલકે ના ચલા ચારા—ગયે છોડ.
ઝીએ ઝીએ હજારો તસવ્વર,
બેહેઝાદ વો ગાની મુસવ્વર, જી
શીકલ મોતસે હોના ગવારા—ગયે છોડ.
ગએ ગએ ઓ ગુલરૂ રંગીલે,
ખુબી ભરે સરાપા રસીલે, જી.
મેહ જબીં શીસુંગર નજારા—ગયે છોડ.
રહે રહે નો રાજી રજામેં,
આખેર ગએ ઓ મુલ્કે બકામે, જી
હએ હરીફ તુ બેસહારા—ગયે છોડ.
[તઆરીફ કરના ઈન્દરને પુખરાજ પરીકી
ઔર દરખાસ્ત કરના નીલમ પરીકી.]

પરજ કાલીંગડા—ઠુમરી.

ઈન્દર—ખુબ રીઝાયા નાચકે ગાકે,
પહેલુમે મેરે બએઠ તું આકે—ખુબ.
ખુશ હુઈ તુજસે મહફીલ સારી,
અબ હએ નીલમ પરીકી બારી—ખુબ.
[આમદ ગાના નીલમ પરીકી.]

જીલા—ગજલ.

સભામે આમદે નીલમ પરી હએ,

સરાસર ઓ નજાકતમે ભરી હયે—સભામે.
શીતારોંકી ઝપક જાતી હયે આંખે,
ઓ ઉસકે બરગે મલબુસે જરી હયે—સભામે.
ગજબ ગાના હયે ઔર ઉસકા ચમકના,
કભી નોહરા કભી વો મુશતરી હયે—સભામે.
ન દેખા હોગા નાચ અયેસા કીસીને,
બલા હયે સેહર હયે જાદુગરી હયે—સભામે.

[આના નીલમ પરીકા સભામે ગાતે હુવે ઔર તસલીમ કરના ઈન્દરકો.]

ઝીલા પીલુ—ગજલ.

નીલમપરી—હુરોંકે હોશ ઉડતે હયે ઉડનેકી શાનપર;
નીલમપરી હયે નામ મેરા આસમાનપર—હુરોંકે.
અલ્લાહકે કરમસે જમાનેમે હયે ઉરૂજ;
ઝુકતા હયે સર ફલકકા મેરે આસતાનપર—હુરોંકે.
ઈનસાંકી કયા હયે અરસકે પુતલા હયે ખાકકા;
જીન એલ જાતે હયે મેરી ઉલફતમેં જાનપર—હુરોંકે.
નીલમકો ચુમચાટકે આંખોપે રખતે હયે;
શોહરા હયે મેરા જોહરીઓંકી દુકાનપર—હુરોંકે.
ઉડતે નહી હયે મેરી નજાકતપે કીસે હોશ;
રખતે હયે ફુલ હાથ ગુલીસતાંમે કાનપર—હુરોંકે.
નોહરામેરે ખ્યાલમે ખુન્તી હયે સરસદા;
મરતે હયે તાનસેન તગાને કીતાનપર—હુરોંકે.

[ખુશ હોના ઈન્દરકા દરખ્વાસત કરના ઔર ગાનેકે લીએ.]

બંજારા.

કુઈ સુબ્હા નીકલ—તર્જ.

નીલમપરી—ઉસ ચીજમે ઇશ્ક સમાવે,
સો તરેહકી ધુમ મચાવે;
હર શએમેં ઇશ્ક બસા હએ,
કંહી જાહેર કંહી છુપા હએ, ઉ
ઉધર દેખો ઉધર નજર આવે—સો તરેહ.
દો કીસમકા ઇશ્ક હએ જાનો,
પાક ઇશ્ક હકીકી માનો, ઉ
ઓર મજાજી અપેશ મનાવે—સો તરેહ.
મશહુર મસલ હએ કીસીસે,
ગર ઇશ્ક લગે મંડકીસે, ઉ
પદમનીન મનકો ભાવે—સો તરેહ.
ઉસ બશરપે ઇસકા સાયા હએ,
કભી ચએન ન વો પાયા હએ, ઉ
બેશુમાર રંજ ઉઠાવે—સો તરેહ.
બુલ બુલકી ગુલપે ફીદા હએ,
પરવાના શમએપે સદા હએ, ઉ
કુબાન આપસકો જલાવે—સો તરેહ.
સચ ઇશ્ક હએ પડતા કુનરમેં,
તાસીર કરે પથ્થરમેં, ઉ
પાની કર ઉસકો બહાવે—સો તરેહ.
ઇશ્ક કરતે હએ ઇન્દ્રાનો વાલી,

ગાલો હુસ્નકી જીસ્મે તબાહી, જી
એ હરીફ દીલકી સુનાવે—સો તરેહ.'

[તઆરીફ કરના ઈન્દરને નીલમ પરીકી
ઔર દરખ્વાસ્ત કરના લાલપરીકી,]

જીલા—ઠુમરી.

ઈન્દર—દીખા ચુકી તું કરતબ સારે,
પહેલુમે અબ બએઠ હમારે—દીખા.
કીયા સભામે તુને નામ,
અબ હએ લાલ પરીકા કામ—દીખા.

[આમદ ગાના લાલ પરીકી.]

દેસ—ગજલ.

સભામે લાલપરીકી સવારી આતી હએ,
જમાને રંગ અબ ઈન્દરકી પ્યારી આતી હએ-સભામે
શફકમે આએગા ઝુમટ નજર સીતારોંકા,
પેહનકે સુર્ખ વો પોશાક ભારી આતી હએ-સભામે.
હસીન બજમકે શાદીસે ખીલ પડેંગે તમામ,
ગુલોંકે વાસ્તે બાદે બહારી આતી હએ—સભામે.

[આના લાલપરીકા સભામે ગાતે હુવે
ઔર તસલીમ કરના ઈન્દરકો.]

જીલા પીલુ—ગજલ.

લાલપરી—ઈનસાંકા કામ હુસ્નપે મેરે તમામ હએ;
નોડા હએ સુર્ખ લાલપરી મેરા નામ-હએ-ઈનસાંકા.
યાકુત જર ખરીદ હએ સરકારકા મેરે;
નોકર અકીક લાલ બદખશા ગુલામ હએ-ઈનસાંકા.

આશકકુ કત્લ કરતી હું અબરૂકી તેગસે;
દીન રાત મુજકો ખુન બહાનેસે કામ હએ-ઈનસાંકા.
પોશાક મેરી સુર્ખ હએ મુખડા હએ ચાંદસા;
દેખો શફકમે રાતકો માહે તમામ હએ-ઈનસાંકા.
સોબીપે મેરે હોતે હએ સુરગે ચમન હલાલ;
હર ગુલકો જીસ્ત બાગે જહાંમે હરામ હએ-ઈનસાંકા.
મીરરીખ મુજસે હોતા હએ હરદમ નો દુબદુ;
કરતા બહુ લગાકે શહીદોંમે નામ હએ—ઈનસાંકા.
[ખુશ હોના ઈન્દરકા દરખ્વાસ્ત કરના
ઔર ગાનેકી.]

બંજારા.

હુઈ સુબ્હો નીકલ—તર્જ.

લાલપરી—મનમોહન કરે બીંગાના,
કહો પનઘટ કએસે જાના;
કહે સખયનસે પનહારી,
ચલો પનઘટ મીલકર સારી, જી
નીર નીરમલ ભરકર લાના—કહો.
નારી નીકસી અપને ઘરસે,
તન સજ ધજકર જેવરસે, જી
પહેન પાતલ અંગ સોહાના—કહો.
સીસ ઘડા હાથમેં ઝારી,
ચલી ઠુમકત ઠુમકત પ્યારી, જી
જયું ચલે હાથી મસતાના—કહો.
ગોરી પતલી કમર લચકાવે,
જયસે મસ્ત નાગન મચલાવે, જી

દેખ આશક હુવા હમે દીવાના—કહો.
જા કુવેપે ચંચલ નારી,
ચલ ભરન લગી મતવારી, જી
સબ સખીયાં ગાવે ગાના—કહો.
કહે સુંદરસે પીયુ પ્યારા,
તેરી અદાને મુજકો મારા, જી
તુ શમઅ મેં હુ પરવાના—કહો.
બોલી મોહનસે મતવાલી,
ચલ સરક ન દુંગી ગાલી, જી
મત હરીફ હમકો સતાના—કહો.
[તઅરીફ કરના ઇન્દરને લાલપરીકી
ઔર દરખ્વાસ્તા કરના સબ્જ પરીકી.]

પીલુ—ઠુમરી.

ઇન્દર—કાટી રાત મજેહમે સારી,
બએઠ મેરે પહેલુમેં પ્યારી—કાટી.
બહોત લડાઇ તુને જાન,
અબ હમે સબ્જ પરીકા ધ્યાન—કાટી.
[આમદ ગાના સબ્જપરીકી.]

બેહાગ—ગજલ.

આતી નએ અંદાજસે અબ સબ્જ પરી હએ;
લબ સુર્ખ હએ પર સબ્જ હએ પોશાક બરી હએ—
આતી.
પીરોજા ઉસે દેખકે ખા જાતા હએ હીરા,
ચહરેમે જમુરરદસે સીવા જુલ્વાગરી હએ—આતી.

જેવરકી હએ કયા શાન ચેહરેસે બદનપર,
એક શાખ હએ નાજુક કે સંગુફેસે ભરી હએ-આતી
[આના સબ્જપરીકા સભામે ગાતે હુવે
ઔર તસલીમ કરના ઇન્દરકો.]

જીલા—ગજલ.

સબ્જપરી—મઅમુર હુ શોખીસે સરારતસે ભરી હું,
ધાની મેરી પોશાક હએ મે સબ્જ પરીહું-મઅમુર.
કયા આરસ હએ સબજેકી મેરી હુસ્નકે આગે;
શીરીજેસે ખુશ રંગ જમુરદસે ખરી હું—મઅમુર.
લે લેતીહું દીલ આંખ ફરીશ્તોસે મીલાકર;
ઇનસાં હએ બલા કયા મેં નહી જીનસે ડરી હું—
મઅમુર.
શોઅલા હએ ભભુકા હએ ગજબ હએ મેરા ગુસ્સા;
જલજાએ પરીજાદ જો મે ગર્મ જરીહુ—મઅમુર.
જીન્દા ન રહેગા મુઝે સુન લેગા જો ગજલ;
શહેજાદ એ ગુલફામકી સુરતપે મરીહું—મઅમુર.
વો શમઅ મએ પરવાના હુ વો સર્વ મએ કુમરી;
વો ગુલ હએ જહાંમેં મએં નસીમે સહરીહુ-મઅમુર.
[આરામ કરના ઇન્દરકા ઔર દેખના
સબ્જપરીને નજદીક જાકે બઅદ કહેના
ઇસ તરેહસે.]

જીલા—પીલુ.

રાજા જીતો સો ગએ દીઆ ન કુછ ઇનઆમ,
જાતી હું મએ બાગમે યહાં મેરા કયા કામ.
[જાના સબ્જપરીને કાલેદેવકો મીલાકર.]

બાબ પહેલા—પરદા છઠ્ઠા.

રાસ્તા.

[આના સબ્જપરીકા કાલેદેવકો લીએ હુવે.]

ઝીલા—દીપુ.

સબ્જપરી—સુનરે કાલે દેવરે તું મેરી એક બાત,
આતીથી રાજાકે ઘર આજકી મએં રાત.
શેહેઝાદા એક બાંમપર સોતાથા નાદાન,
જોબન ઉસકા દેખકર નીકલી મેરી જાન.
ઉતરી અપને તખ્તસે તીર કલેજે ખાએ,
સોતાથા ઓ બેખબર હાથ પાઉં ફેલાએ.
સુરત ઉસકી દેખકર દીલસે ગયા કરાર,
મુંહપર મુંહ મએંને રખ્ખા કીયા ખુલાસા પ્યાર.
દીલ મેરા લગતા નહી મહફીલકે દરમ્યાન,
કાલેજ મેરા હુએ યાંહાં વહાં હુએ મેરી જાંન.
ઉસકુ ગર તું લાવે ઉઠાકર જલદી યાર,
લોંડી મએં હોજાવુગીં તેરી બે તકરાર.

[પતા પુછના કાલેદેવને સબ્જપરીસે.]

મજકુર—તર્જ.

કાલાદેવ—ચરમે રાજાકા હુએ તુ સબ પરીયોંકી સરદાર,
તુજસે કર સકતા નહી હરગેજ મએં ઇનકાર.
તેરી ખાતેર હુએ મુજે સબસે યાંહાં સેવા,
પતા બતા મઆશુકકા લાવું અભી ઉઠા.

[પતા બતાના સબ્જપરીને દેવકો.]

મજકુર—તર્જ.

સબ્જપરી—જા તું સંગલદીપસે અખતર નગરમે હાં,
સોતા હએ એક માહેરૂ લાલ મહેલપર વહાં.
છલ્લામે દેખાઈ હું અપના ઉસે નીશાંન,
સબ્જતયુંકી આગસે તુ ઉસકુ પઐછાંન.
[જાના કાલેદેવકા શાહજાદેકો લાનેકે વાસ્તે ઔર સબ્જપરીકા જાના બાગમે.]

———:O:———

બાબ પહેલા—પરદા સાતવાં.

બાગ.

[લે આના કાલેદેવકા શાહજાદેકો પલંગપર સોએહુવે ઔર કહેના સબ્જપરીસે.]

ખમાંચ.

કાલાદેવ—લાયા શાહજાદેકો મેં જાકે હીંદુસ્તાંન,
તુ અપને મઅશુકકો સબ્જપરી પએછાન.
[જાના કાલેદેવકા ઔર કહેના સબ્જપરીકા ખુશહોકર.]

મજકુર—તર્જ.

સબ્જપરી—પેહી શાહજાદા મેરા એહી હએ મેરી જાન,
એ મેરા દીલદાર હએ ઈસપર મએં કુરબાન.
[શાહજાદાકા શાના પકડકર હીલાના.]
સોતે હો કયા બેખબર છોડ કે ઘરબાર,
આંખે ખોલો લાડલે નીન્દસે હો હુશયાર.
[છુપજાના સબ્જપરીકા શાહજાદેકો જગાકર ઔર ઉઠના શાહજાદેકા ઘબરાકર કહેના આલમે હયેરતમે પલંગપર બએઠે હુવે.]

મજકુર—તર્જ.

ગુલફાંમ—કોઠા મેરા કયા હુવા છુટા કીધર મકાં,
સોયાથા મએ કીસ જગે આયા હું કહાં.
ના એ મેરે લોગ હએ ના એ ગોરી જા,
ખ્વાબ મએંહુ દેખતા જાગરહા હુ યાં.
[ઉતરના શાહજાદેકા પલંગસે ઔર કહે-
ના આલમે ઇજતેરારમે]

ભએરવી—ગજલ.

ગુલફાંમ—ઘરસે યહાં કૌન ખુદાકે લીયે લાયા મુજકો;
કીસ સીતમગારને સોતેસે જગાયા મુજકો.
હકને કયા ખ્વાબ પરેશાંયે દીખાયા મુજકો;
નજર આતા હએ ન અપના ન પરાયા મુજકો.
નીંદસે આંખ કીસીકી ન ખુલી કોઠે પર;
ઉઠકે મુજીકે ન ગુંગલસે છુડાયા મુજકો.
હએફ સદ હએફ કીસીને ન ખબર લી મેરી;
કયા અજીજોને મેરે દીલ ભુલાયા મુજકો.
તાદમે મર્ગ અબ ઉમ્મીદ રેહાઇકી નહી;
કીસ બલામેં મેરે અલ્લાહા ફંસાયા મુજકો.
[મુતેહર હોના શાહજાદેકા.]

——:o:——

બાબ પહેલા—પરદા આઠવાં.

મેહલ.

[શાહજાદેકા ઔતરફ દેખકર કહેના.]

બેહાગ—ઠુમરી.

ગુલફાંમ—મુઝે કૌન ઘરસે લાયા યાંહાં,
બતાવો કોઈ હએ એ કીસકા મકાં—મુઝે.
સબ બીછડે કોઈ સંગ ન સાથી,
અજનોકા અપને મએં પાવું કહાં—મુઝે.
દીલકા કીસકો હાલ સુનાઊં,
સરપર મેરે બાપ ન માં—મુઝે.

[આના સબજપરીકા નાજ કરતે હુવે ગુલફાંમકે તરફ ઔર તઅજ્જુબ કરના ગુલફાંમકા ઉસે દેખકર.]

જીલા—પીલુ.

સબજપરી—દેખો તુમ મેરી તરફ ઘરકા મત લો નામ;
લોંડી મુજકો જાનકર કરો યાંહાં આરામ.
જો હોના થા સો હુવા જાનેદો બસ ખએર;
ચલો ફીરો બાવ પીવો કરો બાગકી સએર.
બતલાવો અબ હસ્બો નસબ ઔર તુમ અપના નામ;
રહેતે હો કીસ કાંમમે હયગા કંહાં મુકામ.
ગુલફાંમ-બીલવતમે રહેતાહું મએં ઔર અયેશ હએ મેરા કામ
શાહજાદાહું હીંદકા નામ મેરા ગુલફાંમ.
તુ ઔરત કીસ કોમકી હએ અપના નામ બતા;
એ દોનો શાનોપર તેરે નીકલા હએ યે કયા.

સબ્જપરી—કૌમકી હુંગી મએં પરી સમજ ન તુ હયેવાન;
એ દાનો પર હયે મેરે અય મુરખ નાદાન.
રહેતી હું મએં કાફમે સબ્જપરી હએ નામ;
રાજા ઈન્દર કે વહાં નાચ મેરા હએ કામ.
ગુલફાંમ—જલદી એ બતલા મુઝે દીલકો હએ વસવાસ;
મેરા આના કીસ તરહ હુવા હએ તેરે પાસ.
સબ્જપરી—તુજપર મએં આશક હુઇ ચલતે ચલતે રાહ;
ઉડા મગાંયા યાંહાં તુઝે ભેજકે દેવ સીઆહ.
[ઘભરાના ગુલફાંમકા દેવકા નામ સુનકર
ઔર મનાના સબ્જપરીકા ઉસકો.]

ભએરવી—મસનવી.

સબ્જપરી—સરપે આંખોપે કલેજેપે બીઠાવું તુજકો;
આ મેરે પાસ ગલેસે મએં લગાવું તુજકો.
દીલોજાંસે મુઝે ભાતી હય અદાએ તેરી;
પાસ લા ચાંદસા મુંહ લુ મએં બલાએં તેરી.
લેટ પાહેલુમેં મેરે ઘરકું મએં આબાદ કરૂં;
તુજકો લીપટાકે ગલે વસ્લસે દીલ શાદ કરૂં.
ગુલફાંમ—વસ્લકી તેરી કસમ ઘરમે હએ ખાના મુજકો;
ન ખબરદાર અભી હાથ લગાના મુજકો.
મુજકો નાદાંન સમઝ દુર હો દાના હું મએં;
કૌમકી તુ જો પરી હએતો સેયાંના હું મએં.
બેસ્વા તુજસી જમાંનેમે ન હોગી જીનહાર;
આપ બદનામ હુઈ મુજસે છુડાયા ઘરબાર.
ભેજકર દેવ મુઝે ખીંચ બુલાયા તુને;
આદમી જાદકુ ફંદેમે ફસાયા તુને.

સબ્જપરી—જીંદગીકા હઍ મજા ઍસી મુલાકાતોમેં;
ચોચલે મુજસે બધારો ન જરી બાતોંમે.
શુક્ર અલ્લાહકા કર લડ ગઈ કીસ્મત તેરી;
પક બયક મુજસી પરીકો હુઇ ઉલફત તેરી.
તુજકો દીવાને નહી શર્મ જરી આતી હઍ;
ખ્વાબમેંભી કંહી ઇનસાંકે પરી આતી હઍ.
દેખ પચતાએગા ગેરા જો બુરા દીલ હોગા;
વસ્લ તુજકુ ન પરીકા કભી હાસીલ હોગા.
ગુલફામ—મરકે છુટનેકા હઍ ગમ આહો ફોંગાં કરતા હુ;
વસ્લકા વાઆદા ઈસ ઈતસે હાં કરતા હું.
સુની ઇન્દરકી સભા મઍંને કહાંનીમેં હઍ;
ઉસકા અરમાન મુઝે જોશ જવાંનીમેં હઍ.
ઍાર જલસોકાતો હાં હીંદમેંભી ચરચા હઍ;
નાચ પરીયોંકા કભી મઍંને નહી દેખા ઉઍ.
સાથ અપને મુઝે લે ચલકે વો જલસા દીખલા;
રાજા ઈન્દરકે અખાડેકા તમાંશા દીખલા.
સયેર મઍં તેરે સબબ વાંકી જો એક બાર કરૂં;
જીતેજી ફીર ન કભી વસ્લકા ઈનકાર કરૂં.
ઉમ્રભર પાસસે તેરે ન કંહી જાવું મઍં;
જો કહે તુ ઉસે આંખોંસે બજા લાવું મઍં.
સબ્જપરી—અયસી બાતોકા જબાંપર નહી લાના અછા;
જાન આફતમેં નહી મુફત ફંસાના અછા.
દેતા ઇન્દરકે અખાડેપે અબસ જાન હઍ તુ;
સખ્ત બેઅકલ હઍ દીવાના હઍ નાદાન હઍ તુ
અયસી જા સએરકો ઇનસાન નહી ચલતે હઍં;

વહાં મેરી જાન પરીજાદકેપર જલતે હએં.
આફત આજાએગી તુજપર અરે એક આનકે બીચ;
આદમી જાદકા કયા કામ પરસતાનકે બીચ.
કોઈ રાજાકુ ખબર જાકે લગા દેવેગા;
ફુંક દેગા વો મુઝે તુજકુ જલા દેવેગા.
ન જલાએગા તો આફતમેં ફસાએગા તુઝે;
કયેદ કરકે વો કુવે બીચ ઝુકાએગા તુઝે.
ગુલફાંમ—મએં ન માનુંગા ન માનુંગા કભી બાત તેરી;
કામ કીસ રોજકે આવેગી મુલાકાત તેરી.
બાતજો અસ્લથી મએં અકલસે પયેછાન ગયા;
બાએસ ઇનકારકા જાની મેરા દીલજાન ગયા.
તુ કીસી દેવકી બીજ્ગતમેં વહાં જાતી હએ;
ઇસલીએ મુજકો સભામેં નહી લે જાતી હએ.
સબ્જપરી—બાત હરગેજ યે જબાંસે ન નીકાલો સાહેબ;
હોશમેં આવો જરા મુંહકુ સંભાલો સાહેબ.
દેવસે મુજકુ બુરા કામ જો કરના હોતા;
આદમી જાદપે કીસ વાસતે મરના હોતા.
મએં પરી હોકે ઔર અયેસેપે ફેદા જાન કરૂં;
એડી ચોટીપે મુવે દેવકુ કુરબાન કરૂં.
ગુલફાંમ—દીલ હરએક શખ્સકા ફંદેમેં ફંસાતી હએ;
અએ પરી કયું મુઝે બાતોમેં ઉડાતી હએ તું.
સુબ્હો હોતી હએ મેરી જાન કોઈ આનકે બીચ;
બએરવી ચલકે સુના મુજકુ પરસતાનકે બીચ.

વહાં ન લેજાએગીતો જીસે ગુજર જાવુંગા;
આપ મએં અપના ગલા કાટકે મર જાવુંગા.

[ગુલફાંમકા ખંજર નીકાલકર ખુદકા ગલા કાટને ચાહના, છીન લેના સબ્જપરીને ઉસકે હાથસે ખંજરકુ ઔર ફેંકદેના જમીનપર.]

સબ્જપરી—મુફતકી યાર ખરાબ અપની જવાંની તુને;
હાએ અફસોસ મેરી બાત ન માની તુને.
અબ મીલેગા ન અજીજોસે ન માં બાપસે તુ;
શરકે મુંહમેં મેરી જાન ચલા આપસે તુ.
થક ગએ હોટ કહાંતક અરે સંમજાવું મએં;
ચલ અખાડા તુઝે ઇન્દરકા દીખા લાવું મએં.

[જાના ગુલફાંમો સબ્જપરીકા હાથ પકડે હુવે.]

—o—

બાબ પહેલા—પરદા નવવાં.

જંગલ.

[આના ગુલફાંમો સબ્જપરીકા હાથ પકડે હુવે.]

જીલા—પીલુ.

ગુલફાંમ—કીસતરહ ચલનેપે તૈયાર મેરી જાન હું મએ;
તુ પરીજાદ હએ ચાલાક ઔર ઇનસાન હું મએ.
ઉડકે તુ જાએગી એક પલમેં પરસતાનકે બીચ;
હાથ ફએલાકે મેં રહેજાઊંગા અરમાનકે બીચ.
કોઈ ઉડ ચલનેકી તદબીર બતાદે મુજકો;
પર કીસી દેવકે તુ નોચકે લાદે મુજકો.

સબ્જપરી—બહેકી બાતે ન કરો હોશમેં આવો જાની;
ન પરીજાદકુ બેપર કે ઉડાવો જાની.
[તાલી બજાના સબ્જપરીકા ઔર નમુદ હોના હવાઈ તખ્તકા.]
થાંમલો પાયા મેરે તખ્તકા અબ હાથસે તુમ;
છુટ જાના ન કહીં રાહમે પરસાથસે તુમ.
મુજસે વાં ચલકે કોઈ બાત ન કરના સાહેબ;
પીછે પીછે મેરે તુમ નાચમે રહેના સાહેબ.
ગાકે ઔર નાચકે બુત સબકુ બનાદુંગી મઐં;
તુમકો લેજાકે દરખ્તોંમે છુપાદુંગી મઐં.
કીસી આકૃતમેં એકાએક અગર આના જાની;
યાદ રખના કે મુઝે ભુલ ન જાના જાની.
[બએઠના સબ્જપરીકા ઉપર તખ્તકે પએર પકડકર ગુલફાંમકા બટક જાના તખ્તકા ઉપર હવાકે.]

——0:0——

બાબ દુસરા—પરદા પહેલા.

દરબાર.

[નજર આના ઈન્દરકા તખ્તપર બએઠે હુવે મઐ દરબારીયોંકે આના સબ્જપરીકા ગુલફાંમકો લીએ હુવે ઔર પોશીદા કરના એક બાજુપર.]

છંદ.

સબ્જપરી—સભામેં બુલવાકે મુઝે આપ કીયા આરામ;
આઈ હું મઐં ફીર યહાં કરને અપના કામ.

પરજ—ઠુમરી.

મારી અંખીયા ફરકન લાગી;
કહાં ગયો યાર કીધર ગઈ સખીયાં—અંખીયાં.
નએંનનમેં દીલદાર બસત હએ;
યે અંખીયાં અલમાસ પરખીયાં—અંખીયાં.

[આના લાલદેવકા શીઆલે રૂ સામને ઈન્દરકે શીકાયત કરના ગુલફામકે આનેકી.]

મસનવી.

લાલદેવ—મહારાજકો હક રખે શાદ કામ;
નઈ અર્જ હએ આજ કરતા ગુલામ.
મએં ખાતાથા ઈસ દમ ચમનકી હવા;
હકીકત એ દેખી કે હોશ ઉડ ગયા.
શજર હએ પુરાના જો શમશાદકા;
ગુજર હએ વહાં આદમીજાદકા.
નહી કરતી અસલા મેરી અકલ કામ;
વો ઈનસાન હએ યાકે માહેતગામ.
ઉસે કૌન લાયા યહાં અપને સાથ;
ઈસી ફીકરમેં કબસે મલતાહું હાથ.

[મુખાતીબ હોના ઈન્દરકા તરફ દરબારીયોંકે સબજપરીકા કહેના લાલદેવસે આલમે યાસમેં.]

બ્રહુન્સ—મસનવી.

સબજપરી—નકરલાલ દેવ ઈસતરહકે કલામ;
અરે એ મુરવત જબાં અપની થામ.
ખુદાકે ગજબસે જરા દીલમેં કાંપ;

ચુગલખોરકે મુંહકુ ડસતે હએ સાંપ.
પરીકી તરફ દેખ આહમક ન બન;
બુરાઇમે બાજઆ બ કોલે હસન.
કીસીકી બદી તુ ન કર અયેબ હએ;
કે ઉસકા ખુદા આલે મુલ ગયેબ હએ.
દીલે આશક ઇસ બાતસે હીલ ગયા;
તુઝે હાયે કંમબખ્ત કયા મીલ ગયા.

[પુછના ઇન્દરકા ગજબમે આકે લાલ દેવસે.]

મજકુર તર્જ.

ઇન્દર—અરે દેવ તુ હએ એ કયા બક રહા;
મેરે બાગમેં કામ ઇનસાંકા કયા.
હુવા કીસ તરેહ યાં બશરકા ગુજર;
પરીનદાં કે દહશતસે જલતે હએ પર.
કદમ રખ સકે જીનકી કયા જાન હએ;
ફરીશતોં કી યહાં અકલ હએરાન હએ,
કીસી દેવસે આશનાઈ ન હો;
પરી કોઇ સાથ ઉસકો લાઇ ન હો.
ઉસે ખીંચ લા પાસ મેરે શીતાબ;
કે ગુસ્સેસે હએ હાલ મેરા ખરાબ.

[જાના લાલ દેવકા નજદીક ગુલફાંમકે ઓર પુછના ગુસ્સેસે ઉસકો ડરના ગુલફાંમકા ઉસે દેખકર.]

મસનવી.

લાલદેવ—બશર હએકે જીન હએકે સાયા હયે તુ;
પરસતાંમેં કયુંકર આયા હએ તું.

ઉઠા આંખ કર જલ્દ મુજસે બયાં;
ખીંચાયા તુઝે લાકે કીસને યહાં.
ચમનકા કોઈ ગુલ કે બુટા હય તું;
સીતારા વયા બનકે ટુટા હય તું.
પરીપર જો સયેદા તેરા દીલ હુવા;
અખાડેમેં ઇન્દરકે દાખેલ હુવા.
મેરે સાથ ચલ જલ્દ અયે બેશઊર;
બુલાયા હય રાજાને અપને હુજુર.
[લાના ગુલફાંમકો લાલદેવકા ખીંચતે હુવે રૂબરૂ ઇન્દરકે ઔર અર્જ કરના.]

મસનવી.

લાલદેવ—હુજુરીમે હાજેર હય એ શીઆલેરૂ;
મહારાજ સાહેબ નીધાહ રૂબરૂ.
બજા આપકા હુકમ લાયા ગુલામ;
ચમનમે પોંહચકર કીયા અપના કામ.
શજરકે તલેસે ઉઠાયા ઇસે;
સભાકી તરફ ખીંચ લાયા ઇસે.
ડરા મએં ન કુછ ઇસકી ફરયાદસે;
ઉડા લાયા કુમરીકુ શમશાદસે.
સીતમ કીજીએ જો સજાવાર હએ;
ખડા દસ્ત બસ્તા ગુનાહગાર હએ.
[પુછના ઇન્દરકા ગુલફાંમકો ગુસ્સેસે સબબ આનેકા.]

બ્રહન્સ—મસનવી.

ઈન્દર—અરે કૌન હએ તુ તેરા કયા હએ નામ;
સભા મેરી કી તુને બરહમ તમામ.

તુઝે કૌન લાયા યંહાં બદ શૌકાત;
બંયાં મુજસે કર જલ્દ એવારેદાત.
કીયા કસ્દ તુને પરસતાનકા;
ન ખૌફ આયા અપની તુઝે જાનકા.
મેરી સારી મહફીલકી લી આબરૂ;
યહાં ચુરને આયા પરયોંકો તુ.
બતા હાલ આનેકા અયે દઈ નાક;
જલાકર અભી વર ન કરદુંગા ખાક.

[અર્જ કરના ગુલફાંમકા હાથ જોડ કર.]

પીલુ—મસનવી.

ગુલફાંમ—કહું કયા ફલકકા સતાયા હું મએં;
યહાં ખેલ કર જીપે આયા હું મએં.
પરી સબ્જ હએ જો અખાડેમે યાં;
ઉસીકા હું દીવાના મેં નીગઆં.
સભાકી સદા ધુમ સુનતાથા મએં;
ઈસી ફીક્રમેં સરકુ ધુંતાથા મએં.
ઓ આને લગી આજકી શબજો યાં;
લટકકર હુવા તખ્તસે મેં રવાં.
બલામેં પડા યાં ગીરફતાર હું મએ;
જો ચાહો સજા દો ગુનાહગાર હું મએ.

[દેખના ઈન્દરકા સબ્જપરીકી તરફ નીગાહે ગજબસે.]

બ્રહુન્સ—મસનવી.

ઈન્દર—અરી ઓ પરી સબ્જ ઓ બે હયા;
મેરે સામને જલ્દ આ બેસવા.

થુડી હુએ તેરી જાન ખુનયાદપર;
કે આશક હુઈ આદમીજાદપર.
બનાયા અરી તુને ઈનસાંકુ યાર;
બકોલે હસન સુન તું અયે નાબકાર.
તેરા રંગ ગયરતસે ઉડતા નહી;
તુઝે કયા પરીજાદ જુડતા નહી.
સભામે લગા લાઈ ઈનસાંકુ સાથ;
તેરા અબ ગીરેગાં હુએ ઔર મેરા હાથ.

[મારને ચાહના ઈન્દરકા સબ્જપરીકા છુડાના સભીને આજીજી કરકે.]

પરજ—ઠુમરી.

તોહેડાલું અજાબમેં—તર્જ.

સબ—છોડો મહારાજા મારો નાહી ક્રીરપા કર;
એ પાપ ભયો પ્રીત કે ખાતર—છોડો.
સગર દાસકી અરજ માનલે;
તુમ હો દયાલુ મહા ચાતર—છોડો.

[અર્જ કરના સબ્જ પરીકા ઈન્દરસે સર ઝુકાકર ઔર નાદીમ કરના ગુલફામકો ગલે લીપટા કર.]

છીલા—મસનવી.

સબ્જપરી—જફા ઓ સીતમકી સજાવાર હું;
હકીકતમેં તેરી ગુનાહગાર હું.
અરે કયું મએં વાં તુજસે કહેતીથી કયા;
ન માના મેરા હાએ તુને કહા.
બજાગેં પડા આપ ભી ખેખતા;

મુઝેભી અખાડેમેં રૂસવા કીયા.
કહાં ફેંકે અબ દેખુ રાજા તુઝે;
ખુદાકુ મેરી જાન સોંપા તુઝે.
જો જીતે રહેગેંતો ફીર મીલ જાએગે;
નહીતો કીએકી સજા પાએગેં.

[લાલ દેવકા દોનોકું જુદા કરના ઓર
ગુલફામકા આહ ભર કહેના.]

બંજારા.

ગુલફામ—હાએ ઇશ્કે પરીને હમારા,
દીલ કીયા હએ પારા પારા;
યારો ઇશ્ક અજાએબ બલા હએ,
ઘુંટા સદહાકા ઇસને ગલા હએ, જી
બેગુનાહ હજારોંકું મારા—દીલ.
કંહી આશક બના હએ કાફીર,
કંહી મઅશુક બન હુવાં જાહીર, જી
કહીં છુપા કહીં આશ્કારા—દીલ.
કહીં શેખ બના હએ ફરેબી,
કહીં દેતા ખબરે ગયેબી, જી
કભી રીન્દોંમેં જાએ પુકારા—દીલ.
મન સુરેકો સુલી ચડાયા,
સર મસ્તકે સરકો કટાયા, જી
ઓર શમસકી ખાલ ઉતારા—દીલ.
મજનુંકો બન બન ફીરાયા,
ફરહાદને તેશા ખાયા, જી
લએલા શીરીંપે જુલમ ગુજારા—દીલ.

છેલ બટાઉ મોહેના રાની,
નલ દમન કો કર દીયા ફાની, જી
રાંજા હીરકો કરકે આવારા—દીલ.
જો દામે ઇશ્કમેં ફસા હએ,
કભી રોયા કભી ઓ હંસા હએ, જી
એ હરીફ કેહેવે બીચારા—દીલ.
[ગુલફાંમકા ગીલા કરના અપની કીસમતકા.]

ભઐરવી—ગજલ.

તુ નકર અપને લીએ—તર્જ.

ગુલફાંમ—હમજો કર બએઠે ભલા તદબીર અપને હાથસે;
આપ ઉલટી ખુદ બખુદ તકદીર અપને હાથસે-હમજો
કર લીયા સામાંજો દીલમેં ઇશ્કકા અજ ફરતે શોક;
ખુદહી પેહની પાવુંમે જનજીર અપને હાથસે-હમજો.
હાએ વો સામાને કાબે ઇશ્ક સબ જાતા રહા:
જીસકુ થા હમને કીયા તઅમીર અપને હાથસે-હમજો
હાથા અલ્લાહ હએ નહી ઇસ મહવશકા કુછ કુસુર;
કર દીયા મએંને ઇસે દીલગીર અપને હાથસે-હમજો.
સબજપરી—આહો જારીસે ભલા હોગા તુમકુ અબ કયા હુસુલ;
જબકે કર બએઠે તુમહી તકસીર અપને હાથસે-હમજો
કયું ન હો તશવીશ દીલકો અજ કમાલે દારોગીર;
મુફત ઓ ડાલે જો કોઇ તોકીર અપને હાથસે-હમજો.
કયા કરેં કીસમતકી ખુબી કા બયાં હમ અએ હરીફ;
હલ કરો સબ મુશકીલોંકો ચીર અપને હાથસે-હમજો.
[કેહના ઇન્દરકા લાલ દેવસે ગુલફાંમકો ગીરફતારીકે લીએ.]

આહન્સ—મસનવી.

ઈન્દર—અરે દેવ કર કરદ બેદાદકા,
પકડ હાથ ઇસ આદમી જાદકા.
કુવા ઓતો હુએ કાફ્રમેં પુર ખતર,
અભી જાકે ઉસગે ઈસે કયેદ કર.
પરી સબ્જ હુએ જો એ આગે ખડી,
ખતાકી હુએ ઇસ બે સ્વાને બડી.
સો તુ નોચકર ઈસકે પર ઔર બાલ,
અખાડેસે મેરે અભી દે નીકાલ.
[બખશીશ ચાહના ઈન્દરસે ગુલફાંગો સબ્જ પરીકી સબ દરબારીયોંને.]

જીલા કલ્યાન—ઈંગ્રેજી તર્જ.

જીઓ જીઓ આદમ—તર્જ.

સબ—બક્ષો તુમ ઇનકી શાહ મેહેર કર ખતા,
અર્જ એ હમારી હુએગી તુમસે બાર મલા.
સબ્જપરી—અપને કીએ પે ખીંચીં પશેમાની બેશુમાર,
લીલ્લાહ બક્ષો અબતો ખતા હું મએં શરમસાર-
સબ—બક્ષો.
ઈન્દર—કહબા ગુનાહ તુનેતો હુએ અયેસાહી કીયા,
હરગેજ ન તુજકો બક્ષુંગા હો દુર બેહયા-સબ-બક્ષો.
પુખરાજપરી—સાંનેસે અપને કીના કરો સાફ રાજાજી,
લાલપરી—જો કુછ હુવા સો ખયેર કરો મોઆફ રાજાજી-
સબ—બક્ષો.
નીલમપરી—કરદો રેહાઈ ઇનકી અબ શાહે ખુશ ખીસાલ,

કાલાદેવ—દુન્યામેં નામ આપકા રોશન હો જયું હીલાલ-
સબ—બક્ષો.

લાલદેવ—ઘભરા રહા હુ અગતો અએ શાહે નામવર,
દો હુકમ અબ શીતાબ બજા લાવું જુદતર—
સબ—બક્ષો.

ઈન્દર—સબકા સખુન મએં રખતાહુ દેવ અબ તુ જા,
પર નોચકર નીકાલદે ઇસકી એડી સબ્ઝ.

સબ્જપરી—લો આખેરી સલામ હરીફ તુમ મેરા એડી,

ઈન્દર—વાઅલેકુ મુસસલામ ચલો જાવ જાવજી-સબ-બક્ષો.
[જાના સબ્જપરીકા, ગુલફામકા ઉસકી
જુદાઈમેં આહ કરના.]

સારંગ—ગજલ.

આયા કહાંસે કાં ગયા—તર્જ.

ગુલફાંમ—જલવા દેખાકે હુસ્નકા ઓ સીમબર ગઈ,
લાલા સા દાગ દીલપર મેરે આહ કર ગઈ-જલવા.
આબરૂ કમાં તીર મીઝે ચશ્મ પુર સેહેર,
હર એકકી અદા બતા નાજુક કમર ગઈ-જલવા.
સોજે ફીરાક સીનેમેં મેરે ભડક ઉઠી,
કીયું કે જુદા હો મુજસે વો પેશ નજર ગઈ-જલવા.
કીસસે કહું મએ હાલે દીલ અપના જા અએ હરીફ,
જો દર્દગંદથી ઓભી જરૂએ જરર ગઈ-જલવા.

[હુકમ દેના ઇન્દરકા લાલદેવકો ગુલફાં-
મકો કયેદ કરનેકે લીએ.]

પરજ—ઠુમરી.

તોહે ડાલુ અજાબમે—તર્જ.

ઈન્દર—સુન દેવ ઈસે અબ યહાંસે નીકાલ,
કર કએદ અંધેરે કુવેમેં ફીલ હાલ—સુન દેવ.
કોહે સીતમ જો ઈસપે ગીરાદે,
સભી તરાહકી ઈજાદે ઈતાલ—સુન દેવ.

[ગુલફામકા આહો જારીસે સબકો સલામ કરના.]

જીલા—ગજલ.

ઈસ આતશે ઉલફતને—તર્જ.

ગુલફામ—મએ હો અસીર જાતાહું હુઝ્ઝારકો સલામ,
ઔર બારગાહે શાહકો મુખતાર કો સલામ-મએ.
તખતે જમુર્રદ તાજ કો હશમત કો જાહ કો,
પરીયોંકો ઔર દેવોં કો હરકારકો સલામ—મએ.
ઈસ બજમ કો સલામ ઔર અયેશો નશાત કો,
રાહત કો રકસો નગ મએ તરીરકો સલામ—મએ.
જુલમોં સીતમ ઔર શાહકે અલતાફો કરમ કો,
ઈસ આસીએ હકીરકા સરકારકો સલામ—મએ.
બજમે નશીં તમામ કો ... આખેર હએ અયે હરીફ,
દુશમન અજીજ દોસ્ત કો ગમ ખ્વારકો સલામ-મએ.

[લેજાના લાલદેવકા ગુલફામકો ખીચતે હુવે.]

—:0:—

બાબ દુસરા—પરદા દુસરા.

રાસતા.

[આના સબજપરીકા હમરા પરીયોંકો સીએ હુવે.]

બંજારા.

સબજપરી—મોહે છાંડ કંહાકો સીધારા,
નંદલાલ મુસાફીર પ્યારા,
દે દગા ગયા પરદેસી,
દીલ લગીકી એયેસી તયેસી, જી
કંહા ગયા વો શોખ શરારા—નંદ.
કીધી પ્રીત પંછીની સાથે,
મારી પગમાં કુવાડી હાથે, જી
કેવા દુશ્ટ કરંમછે મ્હારા—નંદ.
ગેલા નીધુન કંનચે દેશાલા,
કુઠે પાહાવુ અતામીં ત્યાલા, જી
પંડીતાસ જાવું વીચારા—નંદ.
નીન સીવાએ અંના નીરૂ,
ગંફલ દાગા એડીઅલદુ, જી
જીવાં બનતુ દુટી નન યારા—નંદ.
અએ મહેરે દરખશાં દીલે મન,
બાયે બુલબુલે દીલેમાં ગુલશન, જી
બયા હરીફ મકુન આવારા—નંદ.

[પુખરાજ પરીકા તાલાશી યારકે સીએ સબજપરીકો પતા દેના.]

બંજારા.

પુખરાજપરી—માન જોગંન કહેના હમારા,
મીલ જાએગા ઓ તેરા પ્યારા.
જા રૂમ રૂસ ઓર ઇરાં,
માવરૂન નેહેર મુલ્કે તુરાં. જી
તાલાશ બલખો બુખારા—મીલ.
તાતાર ચીન માંચી મેં,
ઓર ખતા ખુતનકી જમીમેં, જી
ઇન શહેરોંમેં હોગા આવારા—મીલ.
નેપાલ મુલતાં પીશાવોર,
કશમીર અંબાલા લાહોર, જી
દેખ દેહલી આગરા સારા—મીલ.
ફરખાબાદ બરેલી કાનપુર,
લખનવું બનારસ જૌનપુર, જી
કલકતા બાગલપુર ન્યારા—મીલ.
જબલપુર ગવાલીયર સાગર,
ઇંદોર ખાનદેસ જયાગર, જી
શોલાપુરમેં હોવે બીચારા—મીલ.
હએદરાબાદ મધરાસ મયેસુર,
ગુલબરગા શરીફો બીંગલુર, જી
જા ધુંન્ડ પુના સતારા—મીલ.
ફીર થાનેમેં આ દીવાની,
મુંબઇમેં હો દીલજાની, જી
ઓ હરીફ સીતમ શઆરા—મીલ.
[દીગંર પતા દેના લાલપરીકા.]

બંજારા.

લાલપરી—કર જોગન હરસુ પુકારા,
શાયદ મીલે તેરા મહાપારા.
પહેલે દેખ પાલવા બંદર,
ફીર દેખ કીલેકે અંદર, જી
બોરી બંદર મેએદાન સારા—શાયદ.
મારકીટ હનુમાન સેરી,
ધોબીતલાવપે કર ફેરી, જી
ચંનીવાડીમેં હોવે ગુજારા—શાયદ,
ચીરા બજાર ફંનસવાડી,
ગીરગાંવું વ રૂપા બાડી, જી
પાંજરાપોલમે હો દુખ્યારા—શાયદ.
જા દેખ ભુલેશ્વર ચકલા,
માંમાંદેવીપે હો રંગીલા, જી
પાયધોનીપે હોગા બીચારા—શાયદ.
ભીંડીબજાર મેમનવાડા,
ભાયખલા નવા નાગપાડા, જી
ડંકી ડોલપે હો આવારા—શાયદ.
કમાટ પુરેકા હરએક લત્તા,
સફેદ ગલીમેં હોગા ભટકતા, જી
હોટલોંમે કર તુ નજારા—શાયદ.
તાલાશ નાટકાં સારી,
મીટ જાએ તેરી નાચારી, જી
પાવે હરીફ ઓ દીલઆરા—શાયદ.

[જાના સબ પરીયોંકા.]

બાબ દુસરા—પરદા તીસરા.

જંગલ.

[આના લાલદેવકા ગુલફાંમકો જંનજીરોંમે જકડે હુવે લેકર કુવેમેં કએદ કરનેકે લીએ ઓર ગુલફાંમકા યાદે મઆશુકમેં ગમ કરના.]

બંજારા.

ગુલફાંમ—તલપે હએ યહાં તેરા સાજન,
કહાં છોડ ગઈ બનજારન.
અયે શીરી દહંન ચશ્મ અફસું,
ફરહાદસા હું મએં મફનું, જી
મોહે બતા તેરા બાલા જોબન—કહાં.
બીન તેરે ચયેન ના આવે,
તેરી યાદ ન જીસે જાવે, જી
જપુ નામકી નીત તેરે સુમરંન—કહાં.
અયે રશકે મસીહા મેહરબાં,
બીમાર તેરાહુ નીમજાં, જી
નાહી ઈલાજ દુજા બીન દરશન—કહાં.
તદબીર કરૂં મે હજારાં,
તકદીર હંસે હો નાજાં, જી
કયા બાગમે મેરે લીબા બચન—કહાં.
અયે બજમી રશીકાં આવો,
ગમે ઈશ્કસે મુજકો છુડાવો, જી
કહું હરીફ મએં કબ તલક કથન—કહાં.

[ગુલફાંમકા હાલે ઈશ્ક બયાન કરના.]

બેહાગ પરજ—મરસીયા.

ગમ જદા માહ આયા અજીનો—તર્જ.

ગુલફાંમ—ઇશ્ક એક નાગ હાની બલા હએ હાએ,
ઇશ્ક આફત જદા બર ગલા હએ હાએ,
રાહે ઇશ્કમેં જો કોઈ ચલા હએ હાએ,
આખેરશ ખાકમેં એ મીલા હએ હાએ.
ઇશ્ક દાખલ કુના હરત અજીજાં,
ગુફત મેં અજ બ નાલ વ ગીરીયાં.
હાએ ફુરકત વાએ જહમત,
હાએ દેખો હાલત પરેશાં.
હાયે ફુરકત હાએ ફુરકત વાયે—ઇશ્ક.
ઇશ્કને બે તરહ લા ફંસાયા હાએ,
જો ન દેખાથા ઇસને દીખાયા હાએ,
સોજે ફુરકતસે તન મન જલાયા હાએ,
આખેર ચાહે અલમ મેં ઝુકાયા હાએ.
ગર કુનદ ઇશ્ક બા હોસ યારી,
હંયેચ ન યાફત બજુજ આહો જારી.
હાયેરે બખત વાએ ફુરકત,
કહે હરીફ હો નાલાં.
હાએ ફુરકત વાએ ફુરકત વાએ—ઇશ્ક.

[લજાના લાલદેવકા ગુલફાંમકો ખીચતે
હુવે કુવેમેં.]

—o:o—

બાબ દુસરા—પરદા ચૌથા.

જંગલ.

[આમદ ગાના જોગનકી.]

કલ્યાન—ગજલ.

ઉમ્ર સબ મુફતમેં—તર્જ.

જોગન આલી હુએ પરી બનકે પરસતાંનકે બીચ,
સુમરને હાથોમેં મુંદરે હુએ પડે કાનકે બીચ—જોગન.
સરપે એંડ વાળી રખે મુહપે રમાઇ હુએ ભભુત,
સેલીયાં ડાલી હુએ ગરદનમે ગીરેબાન કે બીચ-જોગન
ખ્યાલ મતવાલી હુએ આંખે હુએ મયે ઇશ્કસે લાલ,
મસ્ત શાહજાદ એ ગુલફામકે હુએ ધ્યાનકે બીચ-જોગન

[આના સબ્જપરીકા ગએરવી લીબાસમેં.]

ભએરવી—ઠુમરી.

જોગન—મએં તો શાહજાદેકુ ઢુંડન ચલીયાં,
અંગ ભભુત જોગન બન મલીયાં,
જ્ઞાન ધીરી સબ ગલીયાં—મએં તો.
લટ છટકાકે ભેસ બનાકે,
દેસ બદેસ નીકલીયાં—મએંતો.
તન કુમલા ગયો મુખ મુરઝા ગયો,
જએસીં ગુલાબકી કલીયાં—મએં તો.

[આના કાલે દેવકા ઓર સુના બગેર ગાના જોગનકા જાના વહાંસે.]

——0:0——

બાબ દુસરા—પરદા પાંચવા.

દરબાર.

[આના કાલે દેવકા રૂબરૂ ઈન્દરકે ઔર તઆરીફ કરના જોગનકી.]

આસાવરી—મસનવી.

કાલાદેવ—ખુદા રાજાજીકો રખે શાદમાં,
જોહો બાન બખશીતો બોલુ જબાં.
પરસતાનમેં જોગન એક આઇ હુએ,
બલાયેક સબ ઉસકી તમાંશાઈ હુએ.
વો હુએ નાચતી ગાતી ઈસ આનસે,
કે જીન સદકે હોતે હુએ સોજાનસે.
ગલી હુએ ભભુત ઔર અકૂશાં ચુની,
ન દેખી હુએ જોગન ન અએસી સુની.
[હુકમ દેના ઈન્દરકા મુશતાક હોકર.]

મજકુર—તર્જ.

ઈન્દર—ન કર દેર અએ દેવ બેહરે ખુદા,
અખાડેમેં મેરે ઉસે જલ્દ લા.
મએં દેખુ વો જોગન હુએ કીસ શાનકી,
પરી હુએ વયા કીસમ ઈનસાનકી.
કીસી દેવ જીનકી સતાઇ ન હો,
મેરે પાસ ફરયાદ લાઇ ન હો.
ન લાએ વો કુછ ઔર દીલમે ખ્યાલ,
દીખાએ મુઝે આકે અપના જમાલ.
[જાના કાલે દેવકા તસલીમ કરકે.]

——:o:——

બાબ દુસરા—પરદા છઠઠા.

જંગલ.

[આના સબ્જપરીકા ફીરકે ગુલફ્રાગમેં ભટકતે હુવે.]

કાલીંગડા—ગજલ.

અગરહમ બાગબાં—તર્જ.

જોગન—કહાં પાવું તુઝે દીલબર કીધર જાવું કહાં ઢુડું,
તેરે બીન હાલ હએ અબતર કીધર જાવું કહાં ઢુડું–
કહાં.
તેરી ફુરકત સતાતી હએ ન શબકો નીન્દ આતી હએ,
ન દીનકો ચએન હએ દમભર કીધર જાવું કહાં ઢુડું–
કહાં.
પરેશાં હાલ ફીરતીહું બયાંબાંમે ભટકતીહું,
પડા હએં અબ જીનુ સરપર કીધર જાવું કહાં ઢુડું–
કહાં.
શમઅરૂ તુ મએં પરવાના બતા સુરત તેરી જાના,
તસુદક તાકે હું તુજપર કીધર જાવું કહાં ઢુડું–કહાં.
હરીફ઼ અબ કયા કરૂં તદબીર નહી કામ આતી હએ
તકદીર,
કહાં અબ જાકે ફ઼ોડુ સર કીધર જાવું કહાં ઢુડું–કહાં.

[આના કાલે દેવકા ઔર પએગામે ઇન્દર સુનાના.]

આસાવરી—મસનવી.

કાલાદેવ—અરી જોગન અબ દીલમે હો અપને શાદ,
કીયા હએ તુઝે રાજા ઇન્દરને યાદ.

કીસીસે તેરા સુન લીયા હમ્એ જો હાલ,
મુલાકાતકા શૌક ઉસે હમ્એ કમાલ.
મેરા દેર કરના ઉસે શાક હમ્એ,
તેરે નાચ ગાનેકા મુશતાક હમ્એ.
મુરાદ અબ તેરે દીલકી બરઆએગી,
જો માંગેગી વો ચીજ મીલ જાએગી.
ન ફીર ઉમ્ર ભર તુ કરેગી સવાલ,
વો એકદમમેં કર દેગા તુજકો નેહાલ.
[જવાબ દેના જોગનકા કાલે દેવકો ત-
અનો લગાવટસે.]

મજકુર—તર્જ.

જોગન—એ બાતેં ન લાના જબાંપર કભી,
ફકીરેંસે અછી નહી દીલ લગી.
બડા વો મેરા દેને વાલા હુવા,
ખુશામદસે મુહ તેરા કાલા હુવા.
ફકીરેં કો દૌલતકી પરવા નહી,
યહાં હરકે અફજાલસે કયા નહી.
જો ગાનેકા રાજા તલબગાર હમ્એ,
તો યાં કીસ કો ચલનેમે ઈનકાર હમ્એ.
[જાના જોગનકા કાલે દેવકે સાથ.]

——0——

આલમ દુસરા—પરદા સાતવાં.

દરબાર.

[આના કાલે દેવકા જોગનકો લીએ હુવે.]

પંચમ—મસનવી.

કાલાદેવ—મહારાજ કીજે ઈંન્દર અબ નીગાહ,
એ જોગન હએ હાજીર બહાલે તબાહ.
મીલા કીસ ખરાબીસે ઈસકા નીશાં,
હુવા મએં પરસતાંમે હરસુ રવાં.
બહોત જલ્દ ખીજમતમેં આયાહુ મએં,
અખાડેમેં જોગનકો લાયા હુ મએં.
[પુછના ઈન્દરકા જોગનસે.]

મજકુર—તર્જ.

ઈન્દર—અરી જોગન અયે દર્દકી મુબ તેલા,
ફકીરોંકા કયું ભેસ તુને લીયા.
ફીદા કીસપે હએ કીસપે શયેદા હએ તુ,
કોઈ આદમી હે પરી યા હએ તુ.
કહાંસે યહાં તેરા આના હુવા,
કે મુશતાક સારા જમાના હુવા.
કીસે ધુંડતી ફીરતી હએ કુબકુ,
ઉડાતી હએ જંગલકી કયું ખાક તુ.
[જવાબ દેના જોગનકા ઈન્દરકો બગમ.]

મજકુર—તર્જ.

જોગન—માહારાજ પુછો ન જોગનકા હાલ,
ફકીરોંકા દીલ દર્દસે હએ નીઢાલ.

મેરા મુજસે મઅશુક હએ છુટ ગયા,
મેરા રાજ ઈસ દેસમેં લુટ ગયા.
યહાં ઢુંડને ઉસકો આઈ હું મએં,
બી રોગન હુ ગમકી સતાઈ હું મએં.
સુનાતી હુ ગાના જો હએ મુજકો યાદ,
અજબ કયા જો મીલ જાએ દીલકી મુરાદ.
અગર રાગસે ગએર હો દીલકા હાલ,
ન જોગનકા રદ કીજીએંગા સવાલ.
[ગાના જોગનકા હરબ હાલ અપને.]

બંજારા.

જોગન—જબ મુર્ગે સહર લલકારા,
બેપ લાદ ગયા બંજારા;
દેખો બાલી ઉમર ભોલાપન,
કર તનહા ગયે મુઝે સાજન, જી
જલ જાવો એ જોબન સારા—બેપ.
કયા પીયાને દીલમેં ઠાની,
જો મુજસે કીઈ બેઈમાની, જી
કીસ સૌતન ને મારા નજારા—બેપ.
કહો કોન દીસા અબ જાવું,
કીસ તરફ પીયાકો પાવું, જી
કહાં કહાં કરૂં જા પુકારા—બેપ.
ધુંડી ઉત્તર દખ્ખન બાલમ,
ધુમી સારા પુરબ પછ્છમ, જી
કહીં મીલા ન પ્રીતમ પ્યારા—બેપ.
અએ સખા પીયુસે કહેના,

હમે કઠન તેરેગીન જીના, જી
બે મયા ઇશ્કને મારા—એપ.
કયા બયાં હો રંજો ગમકા,
ના રહા ભરોસા દમકા, જી
કોઈ ઘડી હો કુંચ હમારા—એપ.
બસ જયાદા સતા મત પ્યારે,
આ લપટ ગલેસે હમારે, જી
હમે હરીફ ગમકા મારા—એપ.
[ઇરશાદ કરના ઇન્દરકા જોગનસે દીગર ગાનેકે લીએ.]

ઝીંજોટી—ઠુમરી.

પરદેસન જુગની—તર્જ.

ઇન્દર—કર શાદ હમે અબ જોગનની.
એ હુકમ હમે સુન તુ હમારા,
મુશતાક હમે મજમા સારા,
કુછ સુના રાગ રંગ પ્યારા,
તા હોવે એ જલસા રોશનની—કર શાદ.
હો ગઝલ રેખતા મુખમ્મસ,
મુસમીનો સોજો મુસદદસ,
કતઅ ફર્દ રૂબાઈ મુશ્ત્રજસ,
સબ રાગ રાગની દુરહનની—કર શાદ.
કલ્યાન ધુરપત પ્યારી,
ખમાંચ ઠુમરી ન્યારી,
બેહાગ ભએરવી સારી,
દરસાદે હરકી સુમરનની—કર શાદ.

દેખ હુરન તેરા યકતાઈ,
તબીયતભી મેરી લેહરાઈ,
હએ હરીફકી તુઝકો દોહાઈ,
કર રબાઝ મેરા એ ગુલશનની—કર શાદ.
[રકસ કરના જોગનકા.]

મજકુર—તર્જ.

જોગન—મેરી દુલડી કીસને ચુરાઈની,
કુનદનકી બનીથી દુલડી,
હીરોંસે ચુનીથી દુલડી,
ઓ ચંદ્ર મુનીથી દુલડીની,
થે મોતી ઉસમે જડાઈની—મેરી.
મેરે ગલેકી મોહનમાલા,
લે ગઈ કોઈ દલાલા,
ખુદા કરે મુંહ ઉસકા કાલા,
કહો કીસને ઉસકો છુપાઈની—મેરી.
લાવો લાવો દુલડી મેરી,
નતો સુનોગે તેરી મેરી,
હું હરીફકી મએં ચેરી,
હો જાએગી નાહક બુરાઈની—મેરી.
[ખુશ હોના ઈન્દરકા દેના ગીલોરી પાનકી જવાબ દેના જોગનકા મહકુજ હોકર.]

નસર.

જોગન—પાન લેકે કયા કરૂં કીસી સબ્જ રંગકા ધ્યાન હએ,
હડડીયા ચુના હએ બદન મેરા પાન પાન હએ.

ઈશ્ક લહુ પીપી કે રંગ લાયા હય્એ,
ફીરાકને કલેજા ખીડા ઉઠાયા હય્એ.
ગાલોંસી લીએ મુઝે કયા તકતા હય્એ,
ફકીરોંકા મુહ કૌન ફોલ સકતા હય્એ.
[ગાના જોગનકા ફીરાકે યારમેં.]

ભઐરવી—ઠુમરી.

જોગન—કહાં ગયો શાહજાદા જાની પયારા,
દીલ તડ પેરે હમારા—કહાં.
વાકા પતા કહીં લાગત નાહી,
ઢુંડ ફીરી બન સારા—કહાં.
બીન જાની કે ઈન નયેનનમેં,
રએન દીન અંધીઆરા—કહાં.
[દુબારા પ્ખુશ હોના ઈન્દરકા ઔર હાર દેના ઔર જવાબ દેના જોગનકા.]

નસર.

જોગન—હાર જીનહાર નલુગી દીલકો પ્યાર હય્એ,
અપના ગુલ ઓજાર ગલેકા હાર હોતો બહાર હય્એ.
રાજાકે દોરમેં પહલેસે આઈ હું,
જો માગુંગી પાંઉગી.
[કૌલ દેના ઈન્દરકા જોગનકો શાદ હોકર ઔર જાહેર હોના છુપે હુવે લીબાસસે જોગનકા.]

ભઐરવી—ગજલ.

સબ્જપરી—હોતા હય્એ કોઈ આનમે અબ કામ હમારા,
ઈનઆમમેં દીજે હમેં ગુલફામ હમારા—હોતા

આપ આહસે પુરસુકો નીકલવાવો હમારે,
મરતા હએ ગમેરેમેં દીલારામ હમારા—હોતા.
આશકને તેરે માંગલીઆ રાજાસે તુજકો,
દેખાએ કોઈ ઉસકો એ પએગામ હમારા—હોતા.
આ જાએ અગર યારતો છાતીસે લગાલું,
સાનેમેં તપાં હએ દીલ ના કામ હમારા—હોતા.
ગંગવાઈએ શાહજાદેકો આપ દેર ન કીજે,
નામ આપકા હો ખલકમેં ઔર કામ હમારા—હોતા.

[ફરમાના ઈન્દરકા લાલ દેવસે ગુલફાંમ-
કી રેહાઈ કે લીએ.]

આસાવરી—મસનવી.

ઈન્દર—અરે લાલદેવ ઈસ તરફ જલ્દ આ,
બડા મુજકો જોગનને ધોકા દીયા.
બનાવટ કીથી સારી જાદુગીરી,
નાહી આદમી હએ એ સબજપરી.
ઈસે જરકી ખ્વાહેશ ન થાં લાઈથી,
છુડાને ગીરફતારેકો આઈથી.
કભી ઈસકો મીલતા નવો ગુલ એઝાર,
મગર કૌલ હારાહું ગએ તીનબાર.
નીકાલ આપ કુવેસે તુ ગુલફાંમકો,
હવાલે કર ઈસ નેક અંજામકો.

[જાના લાલ દેવકા સર પીટતે હુવે ઔર
લાના ગુલફાંમકો ઔર બગલગીર હોના
આશકો મઅશુકકા.]

ભઐરવી—ગજલ.

સબજપરી—કહરથા હીજર કયામતથી જુદાઇ તેરી,
મેરે ખાલીકને મુઝે શકલ દીખાઇ તેરી.

ગુલફાંમ—બાક હયે મુહપે મલી બાલ હમે સરકે બીબરે,
હાએ ઇસ ઇશ્કને કયા શકલ બનાઇ તેરી.
સબજપરી—મુજપે હોના થાજો કુછ હો ગયા ઉસકા નહીં ગમ,
હો ગઇ કયેદ મુસીબતસે રેહાઇ તેરી.
ગુલફાંમ—મએં તેરે હાથ લગા તુ મેરે ફંદેમેં ફસી,
મેરા મતલબ હુવા ઉમ્મીદ બાર આઇ તેરી.
સબજપરી—હયે તમન્ના યે મેરે દીલમેં કે અબ હસ્ર તલક,
ફજલે ઉસતાદસે દેખુ ન જુદાઇ તેરી.

[મીલાના હાથ ગુલફાંમો સબજપરીકા રાજા ઇન્દરને બા ખુશી ઓર મુબાકર-બાદ ગાના સખીને ખુશવકતીમેં.]

ભએરવી—ગજલ.

સબ—શાદીએ જુલવએ ગુલફાંમ મુબારક હોવે,
આયેશો અશરતકા સરનજામ મુબારક હોવે.
બાદ મુદદતકે હસીનોકા નસીબા જાગા,
ફરો રાહતપે અબ આરામ મુબારક હોવે.
પીચુકે ખુને જીગર હીજ્રમેં જી ભરભરકે,
શરબતે વસલકા અબજામ મુબારક હોવે.
હુર જન્નતકો મુબારકહો ફલકકો તારે,
બાગકો ગુલ હમે ગુલફાંમ મુબારક હોવે.
એલ પુરા હુવા બા રકસો સુરૂદો ખુશસે,
આહલે મહફીલકો અબ આરામ મુબારક હોવે.

તમામ શુદ.

નીચે લખેલા હમારા પ્રસીધ્ધ કરેલાં પુસ્તકો હમારી દુકાનેથી જથાબંધ તથા છુટક કીફાયત ભાવે વેચાતી મલસે.

	રૂ. આ. પૈ.
રૉયલ સ્કુલ પ્રાઈમરના મિનીંગ...	૦—૪—૦
રૉયલ રીડર નંબર પેહેલાના મિનીંગ (બીજી આવૃતિ)........	૦—૬—૦
રૉયલ રીડર નંબર બીજાના મિનીંગ........	૦—૮—૦
રૉયલ રીડર નંબર ત્રીજાના મિનીંગ........	૦—૧૦—૦
હાવર્ડ કૃત પ્રાઈમરના મિનીંગ, તરજુમા તથા વાક્યોના ઉચ્ચાર સહિત (બીજી આવૃતિ)	૦—૪—૦
હાવર્ડ કૃત પ્રાઈમરના મિનીંગ ફકત તરજુમાં સાથે.	૦—૨—૦
હાવર્ડ કૃત અંગ્રેજી બીજી ચોપડીના મિનીંગ તરજુમા સાથે.....................	૦—૬—૦
ગુજરાતી નાટક ગાયન સંગ્રહ કે જેની અંદર ૬૦૦ કરતાં પણ વધારે ગાયનછે... ...	૦—૧૨—૦
ગજ ચંદન અને સતિ મલ્યાગરીનો નાટક...	૦—૬—૦
તમાશાએ ચાંદની........................	૦—૪—૦
તોહફયે દીલકેશા ઉર્દુ નઈ ઇન્દર સભા......	૦—૪—૦
નકશે સુલેમાનીનો ઉર્દુ ખેલ.........	૦—૩—૦
ધ્રુવ આખ્યાનના ખેલમાં ગવાતાં ગાયનો...	૦—૩—૦
રસીકાનો અતિ રમુજી ફારસ........	૦—૧—૬

જથાબંધ ખરીદ કરનાર બુકસેલરોએ નીચે લખેલ ઠેકાણેથી મંગાવી લેવી. છુટક એક નકલ મંગાવનારે પોસ્ટની ટીકીટનો અરધો આનો વધારે મોકલવો.

મેહેતા જમનાદાસ ભગવાનદાસની કંપની

ઠેકાણું ભુલેશ્વર આગલ ફીનારીવાલા બીહારીલાલ દુરગાદાસની દુકાનમાં.